

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Сергій ОКОВИТИЙ

2025 р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з наукової роботи

Олег МАРЕНКОВ

«30.05» 2025 р.

ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ІСПИТУ ДО АСПРАНТУРИ
для здобуття ступня доктора філософії
на основі освітнього ступеня магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня
спеціаліста)
за спеціальністю С2 «Політологія»

Розглянуто на засіданні вченої ради
факультету суспільних наук і міжнародних відносин
від «07» квітня 2025 р.; протокол № 10
Голова вченої ради Віталій КРИВОШЕЇН

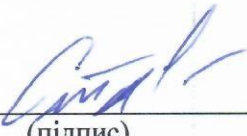
Дніпро – 2025

Внесено: кафедрою політології, соціології та публічного управління

Укладачі програми:

1. Ставченко С.В., доктор політичних наук, професор, гарант освітньої програми, в.о. завідувача кафедри політології, соціології та публічного управління
2. Кривошеїн В.В., доктор політичних наук, професор, декан факультету суспільних наук і міжнародних відносин
3. Лясота А.Є., кандидат політичних наук, кандидат соціологічних наук, доцент, професор кафедри політології, соціології та публічного управління

Програма вступного іспиту ухвалена на засіданні кафедри політології, соціології та публічного управління від «26» березня 2025 р.; протокол № 9

В.о. завідувача кафедри (Сергій СТАВЧЕНКО)
(підпис) (ім'я та прізвище)

та на засіданні науково-методичної ради факультету суспільних наук і міжнародних відносин від «4» квітня 2025 р.; протокол № 9

Голова науково-методичної ради (Іван ГОЛОВКО)
(підпис) (ім'я та прізвище)

1. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Вступний іспит до аспірантури передбачає перевірку здатності вступника до опанування освітньої програми третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти на основі здобутих раніше компетентностей за спеціальністю С2 «Політологія»

Результати вступного іспиту зараховуються для конкурсного відбору осіб, які на основі освітнього ступеня магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста) вступають на навчання для здобуття ступня доктора філософії.

Вступні випробування проводяться за рішенням екзаменаційної комісії за білетами. Для підготовки відповіді використовують екзаменаційні листки, що зберігаються в особовій справі вступника.

З програмою вступних випробувань, переліком питань, порядком проведення вступних випробувань за спеціальністю С2 «Політологія» вступники мають змогу ознайомитися на офіційному сайті ДНУ.

Результати проведення вступного випробування оформляються протоколом, у якому фіксуються екзаменаційні питання. На кожного вступника ведеться окремий протокол. Протоколи прийому вступних випробувань після затвердження зберігаються в особовій справі вступника.

Узагальнена структура вступного іспиту

№	Найменування розділу
1	Політична епістемологія. Методологія та організація наукових досліджень.
2	Аналіз та управління політичними кризами. Політичне консультування.
3	Профспілки в політичній системі суспільства.

2. ТЕМАТИКА ОЦІНЮВАННЯ

ДЕТАЛІЗОВАНА СТРУКТУРА ВСУПНОГО ІСПИТУ

(питання, запропоновані для вступників в аспірантуру за спеціальністю С2 «Політологія»)

Розділ 1. Політична епістемологія. Методологія та організація наукових досліджень.

Загальнонаукові методологічні принципи та суспільні науки.

Теорія як система ідей, поглядів та положень.

Гіпотеза як наукове припущення у соціальних та поведінкових науках.

Поняття у формулювання гіпотез.

Платон та обґрунтування політичної істини.

Аристотель та емпіричність політичного пізнання.

Структурний зв'язок між загальною та політичною епістемологією.

Політична істина та способи її набуття як предмет політичної епістемології.

Різноманітність в способах існування наукової раціональності.

Пріоритет раціоналізму для політичної науки.

Епістемологічні передумови соціальної та політичної філософії К. Поппера.

Епістемологічні основи політичної теорії Дж. Роулза.

Епістемологічні основи політичної теорії Ю. Габермаса.
Епістемологічні основи теорії політичного постмодернізму.
Синергетичне світобачення та пошук нових парадигм у політичних науках.

Розділ 2. Аналіз та управління політичними кризами. Політичне консультування.

Сутність та основні характеристики поняття «криза».
Співвідношення понять криза, інцидент, надзвичайна ситуація, ризик, катастрофа, стихійне лихо.
Підходи до класифікації кризових ситуацій.
«Фокусуючі події» за теорією Т. Бьюкланда.
Сутність термінів «антикризовий політичний менеджмент» та «антикризові комунікації».
Структура та функції антикризової команди.
План антикризового політичного управління.
Сутність терміну «політична криза».
Взаємозв'язок понять «політична криза» та «політичний конфлікт».
Типологія міжнародних криз Ж.Л. Дюфура.
Сутність антикризових комунікацій.
Карта кризових повідомлень.
Виявлення причин кризової ситуації.
Ранжування причин кризової ситуації.
Вибір антикризової стратегії діяльності політичної організації.
Традиційність у напрямках антикризового політичного менеджменту.
Суб'єкти антикризового політичного менеджменту.
Інноваційність у політичному антикризовому управлінні.
Розробка моделей антикризової політико-управлінської діяльності.
Визначення варіантів політики організації.
Витоки політичного консультування.
Радники і політичні консультанти.
Експертна спільнота політичного консультування в сучасній Україні.
Прототипи сучасних політичних консультантів.
Причини становлення політичного консалтингу.
Теоретико-методологічні підходи в осмисленні поняття політичного консультування.
Основні підходи до визначення політичного консультування в працях українських дослідників.

Політичний консалтинг як мистецтво, сфера оплачуваних послуг, науковий напрям у дослідженні професійної політичної діяльності.

Поняття політичного консультування.

Диференціація понять «політичне консультування» та «маркетинг».

Політичне прогнозування та політичний консалтинг.

Політичне маніпулювання та політичний консалтинг.

Політичні технології та політичний консалтинг.

Моделі політичного консультування.

Національні школи політичного консультування (США, Франція).

Напрями політичного консультування.

Завдання політичного консультування.

Форми та типи політичного консультування.

Зарубіжний та вітчизняний досвід політичного консалтингу.

Індивідуальне політичне консультування.

Групове політичне консультування.

Розділ 3. Профспілки в політичній системі суспільства.

Головні напрямки діяльності профспілок.

Критерії класифікації функцій профспілок.

Поняття представницької функції профспілок.

Публічно-правовий характер представництва профспілок.

Захисна функція профспілок.

Участь профспілок у відносинах соціального партнерства.

Профспілки у сучасному суспільстві.

Профспілки як соціальні та економічні актори.

Політичні партії та профспілки.

Політичний режим як спосіб взаємодії політичної системи та громадянського суспільства.

Професійна структура сучасного суспільства як передумова політичного управління на мікрорівні.

Врахування наслідків зміни професійної структури під час прийняття політичних рішень.

Трансформаційна зміна соціально-професійної організації суспільства.

Політичні відносини профспілок та держави.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

До розділу № 1 «Політична епістемологія. Методологія та організація наукових досліджень».

1. Александрова О.С., Горбань О.В., Лавриненко Г.А. Філософія політики: Навчальний посібник. Київ, 2021. 156 с.
2. Волковський В. Ідея суспільності: політична філософія в Україні XIX століття. — Київ : Академперіодика, 2017, 264 с.
3. Клаузевіц К. Природа війни. Переклад Р. Герасимов. Харків: Vivat, 2018. 416 с. Луман Н. Поняття цілі і системна раціональність: щодо функції цілей у соціальних системах. Пер. з нім. — Київ: Дух і літера, 2011, 336 с.
4. Лютий Т. Пригоди філософських ідей Західного світу. К. : Темпора, 2019. 384 с.
5. Мацьків І. В. Словник Філософія політики. Київ: ОВК, 2020. 512 с
6. Токовенко О. С. Політична епістемологія: підручник/ О. С. Токовенко, В. І. Пашенко, О. А. Третяк. — Д.: ДНУ, 2011. — 408 с.
7. Соціокультурні чинники трансформації політичної реальності у XXI столітті : монографія / [ред. кол. : В. В. Попков (наук. керівн.), Є. С.Огаренко, Н. Є. Степанова, О.Ю.Хорошилов]. — Одеса: Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 2020, 296 с

До розділу № 2 «Аналіз та управління політичними кризами. Політичне консультування».

1. Герман Ю.О. Аналіз та управління політичними кризами: посібник. Д.: Ліра, 2014. 48 с.
2. Горбатенко В.П., Бутовська І.О. Політичне прогнозування: навч. посіб. К.: МАУП, 2005. 152 с.
3. Запорожець О.Ю. Кризові комунікації у міжнародних відносинах. Навч. посіб. К.: ІМВ, 2009. 75 с.
4. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень: Навч. посіб. 3-е вид., перероб. і допов. К.: ВД «Професіонал», 2005. 240 с.
5. Корягін М.В., Чік М.Ю. Основи наукових досліджень: навч. посіб К.: Алерта, 2014. 620 с.
6. Мальський М.З., Мацяк М.М. Теорія міжнародних відносин: підручник. 4-те вид., переробл. і допов. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка; К.: Знання, 2011. 408 с.
7. Мороз О.В., Шварц І.В. Інституціональні особливості превентивного антикризового управління підприємством: монографія. Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2006.
8. Прикладна політологія: навч. посіб. для вузів / за ред. В.П. Горбатенка. К.: Академія, 2008. 472 с. 10. Сидоренко В.К. Основи наукових досліджень. К.: РНКС «ДІНІТ», 2000. 259 с.

9. Сіленко А., Коляденко В. Соціальна держава: тернистий шлях до визнання. Одеса: ТСС, 2002. 357 с.
10. Стоун Д. Парадокс політики. Мистецтво ухвалення політичних рішень. – К.: Видавничий дім «Альтернативи», 2000, 304 с.
11. Тойнбі А. Дж. Дослідження історії: У 2 т. К.: Основи, 1995.

До розділу № 3 «Профспілки в політичній системі суспільства».

1. Бернем П. Профспілки (trade unions) // Короткий оксфордський політичний словник / За ред. І. Макліна, А. Макмілана. — К.: Вид-во «Основи», 2006. — С. 257 — 258.
2. Дубровський І. М. Роль та завдання профспілок в оптимізації соціального партнерства // Вісник Академії праці та соціальних відносин Федерації профспілок України. – 2000. - №3. – с. 66-69.
3. Закон України "Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності" // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 45. – Ст. 397
4. Неумивайченко Н. В. Профспілки як суб'єкти трудового права /Н. В. Неумивайченко // Вісник Національної академії державного управління. – 2006. – № 8. – С. 79-85.
5. Нікіфоров В. Ю. Нормативно-правове забезпечення форм захисту профспілками трудових прав працівників / В. Ю. Нікіфоров // Вісник Запорізького юридичного інституту ДДУВС. – 2003. – № 4. – С. 57-69.
6. Тупиця О.Л. Профспілки в політичній системі сучасного суспільства: виміри функціонування. Д.:Вид-во ДНУ, 2008. 460 с.
7. Цвих В. Ф. Профспілки у громадянському суспільстві: теорія, методологія, практика. К.: ВПЦ «Київський університет», 2002. – 376 с.
8. Цвих В. Ф. Шляхи модернізації профспілок за умов глобалізації та нових викликів. Світовий досвід. – К.: Вид-во КНУ ім. Тараса Шевченка, 2006. – 28с.
9. Шемяков О. Роль профспілок у досягненні соціального миру в умовах ринково-трудоових відносин // Бюлетень Національної служби посередництва і примирення. – 2005. – №8. – с. 43-51.

4. СТРУКТУРА БІЛЕТУ

Кожний білет вступного іспиту містить **3 відкриті питання** (по одному з кожного розділу), що потребують розгорнутої відповіді.

Рівень знань вступників оцінюється екзаменаційною комісією за 200-бальною системою.

Тривалість вступного іспиту – 3 години

Розподіл питань у білеті:

Розділ	Кількість питань у білеті	Кількість балів за відповідь на питання
Політична епістемологія. Методологія	1	50

та організація наукових досліджень		
Аналіз та управління політичними кризами. Політичне консультування	1	100
Профспілки в політичній системі суспільства	1	50
Максимальна кількість балів : 200		

Критерії оцінки відповідей

Відповідь на питання розділу № 1 «Історія соціології» оцінюється за 50-бальною шкалою:

30-33 бали виставляється вступнику до аспірантури, який демонструє знання в обмеженому обсязі, не знає значної частини програмного матеріалу. основних понять з політології, допускає значну кількість істотних помилок з викладення програмного матеріалу, не спроможний розв'язувати практичні суспільно-політичні ситуації.

34-36 бали виставляється вступнику до аспірантури, який демонструє знання в неповному обсязі, слабо орієнтується у програмному матеріалі, не знає основних понять з політології, допускає істотні помилки з викладення програмного матеріалу, відчуває значні труднощі при розв'язанні практичних суспільних ситуацій.

37-40 бали виставляється вступнику до аспірантури, який знає лише основний матеріал, але не засвоїв його деталей, допускає недоліки у використанні політологічних теорій і відчуває труднощі при вирішенні суспільно-політичних проблем. Нездатний до аналізу та узагальнення політичних явищ.

41-45 бали виставляється вступнику до аспірантури, який твердо знає програмний матеріал, грамотно і по суті викладає його, який не допускає істотних недоліків у відповіді на поставлені запитання. У відповідях користується лише основною літературою, підручниками, посібниками.

46-50 балів виставляється вступнику до аспірантури, який глибоко та міцно засвоїв програмний матеріал, вичерпно, послідовно, грамотно й логічно його викладає, у відповіді якого тісно пов'язується політична теорія із політичною практикою. При цьому вступник не зазнає труднощів з відповіддю на поставлені завдання. Правильно використовує чинну нормативну базу з організації та якості політологічних досліджень, показує обізнаність з монографічною літературою, інформаційними джерелами в галузі політології.

Відповідь на питання розділу № 2 «Загальнотеоретична соціологія» оцінюється за 100-бальною шкалою:

60-63 бали виставляється вступнику до аспірантури, який демонструє знання в обмеженому обсязі, не знає значної частини програмного матеріалу. основних понять з політології, допускає значну кількість істотних помилок з викладення програмного матеріалу, не спроможний розв'язувати практичні суспільно-політичні ситуації.

64-74 бали виставляється вступнику до аспірантури, який демонструє знання в неповному обсязі, слабо орієнтується у програмному матеріалі, не знає основних понять з політології, допускає істотні помилки з викладення програмного матеріалу, відчуває значні труднощі при розв'язанні практичних суспільних ситуацій.

75-81 бали виставляється вступнику до аспірантури, який знає лише основний матеріал, але не засвоїв його деталей, допускає недоліки у використанні політологічних теорій і відчуває труднощі при вирішенні суспільно-політичних проблем. Нездатний до аналізу та узагальнення політичних явищ.

82-89 бали виставляється вступнику до аспірантури, який твердо знає програмний матеріал, грамотно і по суті викладає його, який не допускає істотних недоліків у відповіді на поставлені запитання. У відповідях користується лише основною літературою, підручниками, посібниками.

90-100 балів виставляється вступнику до аспірантури, який глибоко та міцно засвоїв програмний матеріал, вичерпно, послідовно, грамотно й логічно його викладає, у відповіді якого тісно пов'язується політична теорія із політичною практикою. При цьому вступник не зазнає труднощів з відповіддю на поставлені завдання. Правильно використовує чинну нормативну базу з організації та якості політологічних досліджень, показує обізнаність з монографічною літературою, інформаційними джерелами в галузі політології.

Відповідь на питання розділу № 3 «Методологія та організація соціологічних досліджень» оцінюється за 50-бальною шкалою:

30-33 бали виставляється вступнику до аспірантури, який демонструє знання в обмеженому обсязі, не знає значної частини програмного матеріалу. основних понять з політології, допускає значну кількість істотних помилок з викладення програмного матеріалу, не спроможний розв'язувати практичні суспільно-політичні ситуації.

34-36 бали виставляється вступнику до аспірантури, який демонструє знання в неповному обсязі, слабо орієнтується у програмному матеріалі, не знає основних понять з політології, допускає істотні помилки з викладення програмного матеріалу, відчуває значні труднощі при розв'язанні практичних суспільних ситуацій.

37-40 бали виставляється вступнику до аспірантури, який знає лише основний матеріал, але не засвоїв його деталей, допускає недоліки у використанні політологічних теорій і відчуває труднощі при вирішенні суспільно-політичних проблем. Нездатний до аналізу та узагальнення політичних явищ.

41-45 бали виставляється вступнику до аспірантури, який твердо знає програмний матеріал, грамотно і по суті викладає його, який не допускає істотних недоліків у відповіді на поставлені запитання. У відповідях користується лише основною літературою, підручниками, посібниками.

46-50 балів виставляється вступнику до аспірантури, який глибоко та міцно засвоїв програмний матеріал, вичерпно, послідовно, грамотно й логічно його викладає, у відповіді якого тісно пов'язується політична теорія із політичною практикою. При цьому вступник не зазнає труднощів з відповіддю на поставлені завдання. Правильно використовує чинну нормативну базу з організації та якості політологічних досліджень, показує обізнаність з монографічною літературою, інформаційними джерелами в галузі політології.

При остаточній оцінці (за 200-бальною системою) результатів виконання завдання враховується здатність вступника:

- застосувати правила, закони, методи, принципи політології при розв'язанні конкретних ситуацій;
- аналізувати і оцінювати політичні факти, події;
- викладати матеріал відповіді на поставлені запитання логічно, послідовно з демонстрацією політологічного світогляду та мислення.